Către: Dumitru ALAIBA
Președinte, Comisia economie, buget și finanțe, Parlamentul Republicii Moldova

Către: Dumitru BUDIANSCHI
Ministru al Finanțelor

Către: Octavian ARMAȘU
Guvernator al Băncii Naționale a Moldovei

Către: Vitalie LEMNE
Vicepreședinte, Comisia Națională a Pieței Financiară

Către: Dumitru GRUMEZA
Director, Consiliul de supraveghere publică a auditului

Nr. 151 din 27 decembrie 2021

Ref.: Restricționarea serviciilor prestate de către auditor societăților pe acțiuni reglementate de către Banca Națională a Moldovei sau Comisia Națională a Pieței Financiare, precum si alte societăți pe acțiuni

Stimați Domni,

Vă salutăm din numele Asociației Patronale „Camera de Comerț Americană din Moldova" (în continuare „AmCham Moldova") și a Asociației Contabililor și Auditorilor Profesioniști din Republica Moldova (în continuare "ACAP MD").

În cadrul unei economii în tranziție, luarea unor decizii financiare și economice fundamentate este cheia dezvoltării în sine. În luarea acestor decizii, un rol important îl au informațiile privind starea lucrurilor în mediul de afaceri și entitățile de interes public. Asigurarea plenitudinii și veridicității acestei informații către utilizatorii acesteia este una din sarcinile de bază a auditului situațiilor financiare și, implicit, a auditorilor.

Profesia de auditor se conduce de o serie de principii în cadrul activității sale – principii, consfințite în documente cu acoperire internațională – printre care: integritatea; independența; obiectivitatea; competența profesională și atenția cuvenită; confidențialitatea și conduita profesională.

Cadrul normativ pune în fața auditorilor responsabilități majore din punct de vedere a societății în ansamblu, delegând-le auditarea entităților și utilizând rapoartele întocmite de către aceștia în calitate de referință în luarea deciziilor de interes național și nu numai.

Activitatea auditorilor este reglementată de Legea privind auditul situatiilor financiare 271/2017 și se desfășoară în baza Standardelor internaționale de audit. Totodată, unele acte (precum regulamentele Băncii Naționale a Moldovei („BNM") și ale Comisiei Naţionale a Pieţei Financiare („CNPF")) prevăd, de asemenea, anumite referințe la activitatea auditorilor, în special, în partea ce ține de auditurile obligatorii sau cele solicitate de către autoritățile de supraveghere.

La moment, există o situație normativă ce afectează semnificativ întreaga industrie, dar și alte industrii conexe, în special din domeniul financiar bancar și ține de restricționarea serviciilor prestate de către auditor societăților pe acțiuni.

Astfel, la 1 ianuarie 2021 au intrat în vigoare modificările la Legea privind societățile pe acțiuni, art. 88 (6) care impun restricții suplimentare auditorilor, și anume imposibilitatea încheierii de către entitatea de audit cu societatea pe acțiuni auditată de ea a altor contracte, decât cel de audit al situațiilor financiare anuale ale societății și de verificare a tranzacțiilor cu conflict de interese în entitățile de interes public. Prin această restricție, se înțelege că entitatea de audit nu este în drept să presteze societății pe acțiuni auditate alte servicii decât auditul situațiilor financiare anuale și de verificare a tranzacțiilor cu conflict de interese prestării de către auditor a altor servicii decât auditul situațiilor financiare la societățile pe acțiuni.

Atragem atenția că Legea 271/2017, la art. 21 alin.(7), prevede deja o listă de servicii restricționate de a fi prestate de către auditor, care are scopul de asigurare a independenței auditorului, iar o parte din restricții au fost preluate din prevederile vechii legislații a Uniunii Europene, și anume Directiva 2006/43/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 17 mai 2006 privind auditul legal al conturilor anuale şi al conturilor consolidate, de modificare a Directivelor 78/660/CEE şi 83/349/CEE ale Consiliului şi de abrogare a Directivei 84/253/CEE a Consiliului (text cu relevanță pentru SEE), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 157/87 din 9 iunie 2006. De asemenea ținem să menționam că ar fi oportun ca într-un orizont mediu de timp aceste prevederi din Legea 271/2017 să fie aliniate la noua Directivă a Uniunii Europene 2014/56 care reglementează domeniul auditului financiar, pentru a corespunde celor mai bune practici regionale care sunt acum în vigoare.

Respectiv, existența unor restricții suplimentare față de cele prevăzute de Legea 271/2017, afectează în mod direct activitatea auditorilor, dar și a societăților pe acțiuni care beneficiază de aceste servicii, pentru că auditorului îi este interzisă prestarea serviciilor de audit care, în mod normal, sunt permise de a fi prestate de către auditor prin Legea nr. 271/2017, Codul etic internațional pentru profesioniștii contabili, emis de IESBA, dar și de practica regională și internațională.

Pe 5 decembrie 2021 au intrat în vigoare modificări la Regulamentul BNM nr.118 din 24.05.2018 prin care la articolele 22 și 23 se limitează patru categorii de servicii care nu pot fi prestate de aceeași entitate de audit. Se poate de intuit că această modificare pornește de la dorința de aliniere la cerințele art. 88 (6) din Legea societăților pe acțiuni care zice că entitatea care efectuează auditul situațiilor financiare nu are dreptul să încheie alte contracte cu societatea pe acțiuni.

În același timp, înțelegem că este permis auditul pachetului de raportare anual sau revizuirea trimestriala a informației financiare interimare solicitat de către acționar ca urmare a obligativității efectuării auditului situațiilor financiare consolidate ale grupului. Aceste servicii se efectuează la solicitarea acționarilor entității auditate, fapt ce corespunde cerințelor articolului 2 (b) din Legea privind auditul situațiilor financiare.

De asemenea, în ceea ce privește angajamentele trimestriale de proceduri convenite asupra conformității cu cerințele fondului de garantare la bănci comerciale la fel sunt permise în baza Legii privind garantarea depozitelor in sistemul bancar (modificări in vigoare din 01.01.2020), care prevede la art.121 alin.(4) că societatea de audit care efectuează auditul extern al băncii verifică corectitudinea calculării sumei totale a depozitelor garantate.

În opinia noastră modificările incluse în Legea privind societățile pe acțiuni preluate, ulterior, și în Regulamentul BNM contravin prevederilor Directivei Europene, Codul etic internațional pentru profesioniștii contabili, emis de IESBA, dar și de practica regională și internațională, care nu prevăd astfel de restricții pentru entitățile de audit.

O provocare aparte este creată de existența unor angajamente pe lungă durată între entitatea supusă verificării și auditor în ceea ce ține de natura serviciilor ce ar urma a fi prestate, iar schimbarea regulilor de joc urmând să ducă la unele complicații în privința modului de interacțiune, inclusiv prin creșterea semnificativă a costurilor de audit și conformitate suportate de către societățile pe acțiuni, inclusiv a băncilor comerciale și companiilor de asigurări.

Ideea care stă în spatele acestei afirmații este că atât timp cât un auditor prestează unei societăți atât servicii de audit statutar cât și servicii de audit conexe permise de Legea nr. 271/2017, serviciile conexe reprezintă doar un cost suplimentar la cele deja suportate pentru auditul statutar, pentru ca auditorul are deja o bună înțelegere a activității și proceselor interne ale societății supuse verificării și poate folosi o parte semnificativă din munca sa deja efectuată în scopul auditului statutar, și respectiv prestarea concomitentă a acestor servicii generează sinergii care asigură o eficiență foarte mare în formarea costurilor totale. Pe de altă parte, dacă aceste servicii conexe sunt prestate de către o alta entitate de audit, aceasta crește în primul rând povara administrativă de inițiere, aprobare și contractare a unor asemenea relații atât pentru societățile pe acțiuni dar si pentru prestatorii de servicii de audit din Moldova, inclusiv îngreunarea procesului prin faptul că societățile pe acțiuni sunt nevoite să aloce timp și resurse suplimentare pentru a face față cererilor de informații de la mai multe firme de audit simultan, iar firmele de audit neavând la dosarul sau acea evidență care ar fi fost acumulată dacă ei ar fi avut și rolul de auditor statutar, va necesita un efort de timp și resurse suplimentare foarte mare, care într-un final va rezulta în unele cazuri în dublarea sau poate chiar triplarea costurilor de audit suportate de către societățile pe acțiuni pentru conformarea cu prevederile legale curente impuse de legea societăților pe acțiuni.

În cazul în care BNM și CNPF își doresc să vină cu anumite reglementări suplimentare a activității de audit a băncilor comerciale dar și a companiilor de asigurări, ei o pot face doar în cadrul regulamentelor sale de audit, adică în afara prevederilor legii societăților pe acțiuni, pentru a evita impunerea unor condiții restrictive suplimentare pentru restul societăților de acțiuni din Moldova care nu sunt entități de interes public, și respectiv pentru a nu le discrimina în comparație cu societățile cu răspundere limitată, cărora nu li se impun asemenea limitări.

Menținerea prevederilor menționate în Legea cu privire la societățile pe acțiuni violează, astfel, principiul previzibilității, influențând direct actorii implicați și indirect beneficiarii serviciilor prestate de societățile pe acțiuni.

În această ordine de idei, solicităm respectuos:

- excluderea restricțiilor date din Legea cu privire la societățile pe acțiuni sau amendarea acesteia, conform modului propus mai jos, în regim de urgență.

Articolul 88 alineatul (6) din Legea privind societățile pe acțiuni nr.1134/1997 (Republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.372-382 din 31.12.2020 art.341) se modifică după cum urmează:
" (6) Entitatea de audit confirmată de către adunarea generală a acționarilor conform art. 48 alin. (3) lit. g) nu este în drept să încheie cu societatea contracte ce reprezintă servicii listate în art.21 alin.(7) din Legea privind auditul situațiilor financiare nr. 271/2017."

- Organizarea unei ședințe cu părțile implicate în care să prezentăm argumente suplimentare în pentru a discuta mai aprofundat asupra subiectului.

Vă mulțumim pentru colaborare și vă îndemnăm să ne contactați pentru orice informații adiționale.

Cu respect,

Mila MALAIRĂU
Director Executiv
AmCham Moldova

Natalia ZLATINA
Director Executiv
ACAP MD